क्रं.नं.३६

संस्कृत

वेदांत
2461

मोक्षगीता (आपीक)

४६४/१

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.
" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

अथ गणेशगीताप्रारंभः

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2A)

श्रीगणेशायनमः॥ ॥श्रीमन्मंगलमूर्तीजोअविद्याविघ्नहारक॥त्याचेंस्मरणआत्मत्वेंहें
चिसर्वस्कमंगल॥ १॥पुराणामाजिश्रीव्यासें गणेशाख्यपुराणजें॥आदिलेंवर्णिलें तेथेंव
रेण्यनृपतीमिषें॥२॥ करूनिकरुणासर्वजगातें उद्धरावया॥ एकादशाध्यायरूपा परत-
त्वावबोधिनी॥३॥सर्वशास्त्रार्थसिद्धांतयोगामृतमयीचजे॥गीतासांगीतलीदेवेंलीला
रूपधरोनियां॥४॥टीकातिची समश्लोकीनामपर्यार्थप्रदीपिका॥अंतर्यामिप्रेरणेनेंक
रितोंहेयथामति॥५॥ अंतवंतमतीमाझीअनंतभगवद्गुण॥ कल्पनाकरितांऐसीन
घडेईशवर्णन॥६॥ ईश्वरासमतोंतोचीनसेतत्समदूसरा॥ तेव्हांब्रह्मादिकांलाहीव
र्णायायोग्यतांनसे॥७॥यासिद्धांतेंवर्जहोतें ईशाचें गुण वर्णन॥ आणिसाकल्यवा-
णीचें न घडे वर्णनाविणें॥८॥ ह्मणोनिप्राणिमात्रानींस्वस्वबुध्यनुरूपचि॥वर्णावी-
कीर्तिदेवाची वाणीसाफल्यतेंचिकीं॥९॥ नवाणीईशगुण तीन वाणीसाधु बोलती॥या

(3)

ग·गी·

२

कारणें स्ववाणीचें साफल्यार्थचि आणखी॥ वाक्द्वारा चित्तशुध्यर्थ ईशलीलानुवर्णन
॥ करितों ते ईशलीला द्विधा शास्त्रानुवर्णित॥११॥ आद्या सृष्टिस्थितीरूपा अवतारादि-
दूसरी॥ त्यांत भक्तां ज्ञानबोध ही लीला शुद्ध सात्विक॥१२॥ जी संस्कृत श्लोकरूपें पुरा-
णामाजि वर्णिली॥ ती लीला प्राकृतें स्पष्ट वर्णितों बोध व्हावया॥१३॥ केवळ प्राकृतें व्या
ख्या सम श्लोकी न होतसे॥ संस्कृतें सर्व बोधाच्या उपयोग न तो घडे॥१४॥ ह्मणोनि देववा
णीची व्याख्या प्राकृत संस्कृतें॥ मिश्र शब्देंचि करितों तद्भक्तां बोध व्हावया॥१५॥ को-
णी प्राकृत वाणीच्या व्याख्याना न्यून मानिती॥ परंतु संस्कृताधारें भाषा प्राकृत होत
से॥१६॥ हें आणि ती मना माजी न वाटे मग तीउणी॥ श्लोकीं संस्कृत शब्दाचा प्राकृतें
अर्थ बोलती॥१७॥ तात्पर्यार्थ मना माजी प्राकृता वीण तों न ये॥ यालागिं अर्थीं तात्पर्य २
भाषाभेद उगाचि हा॥१८॥ पूर्वील थोर साधूनि वामनादिक पंडितीं॥ अर्थ तात्पर्य सर्वां

(3a)

तेंकळाया प्राकृतें चिकीं॥१९॥ व्याख्यानें मंदजीवांच्या उद्धारार्थ चि योजिलीं॥ पूर्वाचार्य
श्लोक येथें प्रमाणार्थ असा असे॥२०॥ यया यया भवेत्पुंसां व्युत्पत्तिः प्रत्यगात्मनि॥ सा-
सैव प्रक्रियेह स्यात्साध्वी त्याचार्य भाषितं॥ १॥ याचा शब्दार्थ कीं ज्या ज्या युक्तीनें साध-
कांजनां॥ कूटस्थात्मज्ञान होतें ती ती युक्ती बरी असे॥२१॥ आचार्य बोलणें त्याचें तात्पर्य हि
असें असे॥ कीं आर्त आणि जिज्ञासु अर्थार्थी ज्ञानि ही तसे॥२२॥ चौघे देवास भजती त्यां-
तज्ञानीच श्रेष्ठ तो॥ राहिले जे तिघे त्यांत जिज्ञासु श्रेष्ठ बोलिजे॥२३॥ अर्थार्थी आर्त हे दोघे
मूढ भक्तींत आसती॥ या तिघांस हि आत्मत्व व्युत्पत्ती वांचुनी कधीं॥२४॥ नघडे मुख्य भक्ती
तें ज्ञानोत्तर चि होत से॥ तें ज्ञान श्रवणें सर्वां होत से ह्मणुनी ऋषी॥२५॥ कथा मिषें ज्ञान बोध
संस्कृतें वर्णिती सदां॥ परी संस्कृत शब्दार्थ न कळे सर्व साधकां॥२६॥ यालागिं प्राकृतें अर्थ
संस्कृता चा हि बोलती॥ तेव्हां प्राकृत वाणीचा उपयोग असे जनीं॥२७॥ नव्हे निषिद्ध ही

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5)

भाषा ह्मणोनि पूर्वसाधुनीं ॥ प्राकृतें वर्णिले ग्रंथ साधका बोध व्हावया ॥ २८ ॥ आचार्य
मततों हेंची कीं बहू युक्ति कल्पुनी ॥ जीणें होय ज्ञान जना योजावी तीच सज्जनीं ॥ २९ ॥
संस्कृतार्थावगाहित्व जालें विरळ सांप्रत ॥ प्राकृतें वर्णितां अर्थ बहुधा भक्त जाणती ॥
॥ ३० ॥ याश्री आचार्य वाक्याचे आधारें आणि साधुच्या ॥ संप्रदायें मत्प्रवृत्ति जाली प्रा
कृत वर्णनीं ॥ ३१ ॥ सर्वज्ञ विद्योपाधी जो ईश तो चि जगद्गुरु ॥ करूनि करुणा ज्याचे बु
द्धींतिं स्वैक निष्ठ चि ॥ ३२ ॥ करील तो परिच्छिन्न किंचिज्ज्ञ परि तत्कृपें ॥ जाणेल परमार्था
तें आणि तद्गुण वर्णिल ॥ ३३ ॥ ह्मणोनि येथें ग्रंथाचा करणार तयाविणें ॥ नसे कीं त्याच
सत्तेनें निवृत्तिपरता जगीं ॥ ३४ ॥ होत से आणि तल्लीला वर्णनादि कहीं तसें ॥ यालागि
कर्ता सर्वांतर्यामी तो चि गजानन ॥ ३५ ॥ अथ परिभाषा ॥ जीं पदें संस्कृत श्लोकींत
त्पर्याय चि प्राकृतें ॥ रचिले शब्द बहुधा अन्वयक्रम योजुनी ॥ ३६ ॥ जें न र्जितां येकप

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(5A)

द् अर्थभंग नये कधीं ॥ तें वर्जिलें परी अर्थ वर्णितां राहिला नसे ॥ ३७ ॥ संस्कृत प्राकृत प
द पर्यायां वर्जुनि क्वचित् ॥ शब्दार्थ आणुनि मनीं फलभूतार्थ वर्णिला ॥ ३८ ॥ पूर्वार्धाचा
अर्थ किंवा पूर्वार्धस्थ क्वचित्सद ॥ वाटेल राहिलें तेंही जाणावें उत्तरान्वईं ॥ ३९ ॥ जितके
संस्कृत श्लोक प्राकृत श्लोकही तसे ॥ तितुके रचिले मूळ शब्दार्थ चि कळावया ॥ ४० ॥
श्लोकतात्पर्य श्लोकांत बहुधा वर्णिलें असे ॥ जेथें गूढार्थ अथवा संगतीभंग वाटत्तो ॥
॥ ४१ ॥ ह्मणोनि स्फुरवबोधार्थ अध्यायांतींच वर्णिले ॥ श्लोकाचे जे अर्थ शेष तसे गू-
ढार्थ संगत ॥ ४२ ॥ केले असति ही तैसे तत्तत्प्रकरणार्थही ॥ अध्यायाचा सर्व अर्थ सं
क्षेपें वर्णिला असे ॥ ४३ ॥ पूर्वोत्तराध्याययांची संगतीही कळावया ॥ कोठें अध्याय आ
रंभीं संगती श्लोक वर्णिले ॥ ४४ ॥ अंतिमाध्यायपर्यंत असें वर्णुनि शेवटीं ॥ सर्व ग्रंथा
र्थहि तसा सर्वबोधार्थ वर्णिला ॥ ४५ ॥ परिभाषाप्रकारानें साद्यंत ग्रंथ पाहुनी ॥ न्यू

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5) ग॰गी॰ ४

नाधिकजरी अर्थ भासला तरि सज्जनीं ॥ ४६ ॥ वाटेल जो न्यून तेथें करावी पूर्णता बरी
॥ श्रुतिसंमत जो अर्थ तोचि सर्वांस मोक्षद ॥ ४७ ॥ प्रारब्ध भोग सारावा भगवद्गुण
वर्णुनी ॥ तेणें उद्धार जीवांचा घडे सहज आपुला ॥ ४८ ॥ चालतो ईश्वराज्ञेनें सदाचा
र असा जगीं ॥ चालवावा तोचि पुढें अभिमानास टाकुनी ॥ ४९ ॥ अथ पूर्वकथासं
गतिश्लोकाः ॥ श्रीमदादिगणेशाख्य पुराणामाजि शेवटीं ॥ उत्तरार्धीं कथा ऐसी
कीं हा देव गजानन ॥ ५० ॥ एक नित्य निर्विकार सच्चिदानंद विग्रह ॥ अवतार क्रमें त्रे
तायुगीं श्रीशंकरालई ॥ ५१ ॥ मयूरेश अशा नामें देव कार्यार्थ ईश्वर ॥ होउनी कार्य-
सारूनी गमनोन्मुख जेधवां ॥ ५२ ॥ तेव्हां तो श्रीपार्वतीनें प्रार्थिला कीं विभो तुझा ॥ वि-
योग मज साहीना पुत्रत्वें तूंच सौख्यद ॥ ५३ ॥ तई देवें वर दिल्हा कीं पुन्हा द्वीतवोद- ४
रीं ॥ होईन देवकार्यार्थ पावेन तुज संकटीं ॥ ५४ ॥ तदर्थ द्वापरीं जे व्हां सिंदुरासुर पी

(5A)

डनें ॥ द्विवारस्मरतां देव पावला पार्वती प्रती ॥ ५५ ॥ तत्पीडे पासूनि तिला सोडवीलें गजा-
ननें ॥ विप्रवेषें आणि बाळरूपें लीलार्थ कल्पुनी ॥ ५६ ॥ सिंदूर दैत्य माराया तोच देव शिवा-
लईं ॥ जालात यींशिवा होती गर्भिणी परळी वनीं ॥ ५७ ॥ तेथें प्रसूत होतांचि लीला विग्रह-
तो विभू ॥ होऊनि बोलिला माता पितरां पार्वती शिवा ॥ ५८ ॥ माहिष्मती पुरी माझी वरेण्य
नृपती असे ॥ त्याची स्त्री पुष्पका तीही पुत्र प्रसवली तिचा ५९ ॥ पुत्र होतांच दैत्यानीं नेला तो
न कळे तिला ॥ परंतु त्यांणीं मज लापूर्वी आराधुनीं तपें ॥ ६० ॥ पुत्र व्हावें तूंचि देवा असामा-
गी तला वर ॥ तो पूर्ण करणें आह्मां तरि येथूनियां मला ॥ ६१ ॥ तेथें नेऊनि ठेवावें गुप्त रूपें
तुझ्या गणीं ॥ होतां आज्ञा असी देवें नंदीहस्तेंच तत्क्षणीं ॥ ६२ ॥ गजानना पाठविलें जेथें-
ती पुष्पका सती ॥ तेथें ठेवूनियां नंदी गुप्त गेला शिवालयीं ॥ ६३ ॥ पुष्पका पाहतां पुत्र शुंडा-
दंड विराजित ॥ चतुर्बाहू रक्तवर्ण पीतांबरसुशोभित ॥ ६४ ॥ तेजस्वी रत्नहारादी भूषणी

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

ग·गी भूषिताकृती ॥ मोहिली देवमायेनें नजाणूनि परात्परा ॥ ६५ ॥ विरूपपुत्र ह्मणुनी जाली-
५ शोकाकुला तई ॥ वरेण्यादि प्रधानादी बहुसंमत होउनी ॥ ६६ ॥ ह्मणती विघ्नरूपी हें न
ठेवावें गृहामधें ॥ अशा विचारें दूतां त्याहस्तें तो बाळ नेउनी ॥ ६७ ॥ महदूनीं वृक्षतळीं
ठेविला तदनंतर ॥ पाराशर ऋषी तेथें येता जाला अकस्मिक ॥ ६८ ॥ पाहून तेणें तें रूप
जाला परम मोहित ॥ तेव्हां देवें कृपें त्याचा मोह पावविला लया ॥ ६९ ॥ तेणें तो ईशजा-
णोनि नेला आश्रमिं आपुल्या ॥ तत्सती वत्सला होती अपुत्रा सदनीं तिणें ७० ॥ तो पुत्र
पाळिला प्रीत्या स्तनपानादि अर्पुन ॥ ईशकृपें सर्व तेथें जालें परम मंगळ ॥ ७१ ॥ स्वल्प
काळें पुढें देवें ऋष्युपद्रवकारक ॥ होता मूषक जो त्याला वाहना कल्पिलें स्वयें ॥ ७२ ॥ पू-
र्वीं तो क्रौंच गंधर्व इंद्रलोकीं महामदें ॥ वामदेव ऋषीलागीं प्रपदें ताडितां तई ॥ ७३ ॥ त्या ५
तें तेणें शाप दिला कीं तूं मूषक होसिल ॥ मगतच्छापमोक्षार्थ गंधर्वें प्रार्थिला मुनी ॥ ७४ ॥

Joint project of Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(6A)

तेव्हां तेणे वर दिल्हा कीं तूं लोकांसि दुर्धर ॥ होसील मृत्यु लोकांत ऋष्युपद्रव कारक ॥ ७५ ॥
काळांतरीं देव कार्या प्रकटेल गजानन ॥ तो तुशीं युद्ध करुनी वाहना तुज करुनी ॥ ७६ ॥ म
च्छापोत्धार करुनी रूपेनें मोक्ष देइल ॥ पराशराश्रमीं तोच जाळा पर्वत सन्निभ ॥ ७७ ॥ तदु
पद्रव संतापें त्रस्त होउनियां मुनी ॥ प्रार्थितां गणनाथा तेंदेवें मूषक जिंकुनी ॥ ७८ ॥ ऋषिवा
क्यार्थ ते वेळे जाला मूषक वाहन ॥ दैत्य पीडा भयाक्रांत विलोकूनि स्कर द्विज ॥ ७९ ॥ मग सिं
दूर दैत्या तें विराड्रूप धरूनियां ॥ मर्दूनि लाविला आंगा तेव्हां सिंदूर वर्ण तो ॥ ८० ॥ देवा
धिदेव पाहूनि आले स्कर ऋषी तयीं ॥ लीलावतार कर्मा तें पाहूनि ईश पूजिला ॥ ८१ ॥ आ
णि नाना विधें स्तोत्रें वर्णिलीं चरितें बहू ॥ सर्वांस वर होतांचि गेले सर्व ऋषी स्कर ॥ ८२ ॥ तो
चमत्कार पाहूनी आले सर्व क्षिती पती ॥ राजसंदर्शन क्षेत्र नामें जालें प्रसिद्ध तें ॥ ८३ ॥ ते-
व्हां वरेण्य ही त्यांत येऊनी ईश पूजिला ॥ हा पुत्र आपुला ऐसें मग जाणितलें नृपें ॥ ८४ ॥ ली

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(७)

॥ गी. ६

लापाहूनियां त्याची खिन्न अत्यंत होउनी ॥ सर्वापराध क्षांत्यर्थ जाला विनत तत्पदीं ॥ ८५
देवें पाहूनियां त्यांतें प्रेमालिंगन देउनी ॥ पूर्व वृत्तांत कथिला जो तपाचरणादिक ॥ ॥
॥ ८६ ॥ न मागतां तुह्मीं मोक्ष पुत्र व्हावें असा वर ॥ मागीतला तत्फल हें तुह्मा जालें नृपो
त्तमा ॥ ८७ ॥ ऐसा ऐकूनि वृत्तांत अविद्यामोह जावया ॥ उपाय पुसतां देवें गीता ही वर्णि
ली तयीं ॥ ८८ ॥ वरेण्य नृपती लागीं सर्वाज्ञान हरावया ॥ ती कथा पुसतां सूत वदला व्या
सजे थुनी ॥ ८९ ॥ तेथूनियां समश्लोकी जाणावी संगती असी ॥ कल्पभेदें ईशकथा हो-
तीसंगत सर्व ही ॥ ९० ॥ ॥ इति कथासंगतिः ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः॥ ॐ अस्यश्रीगणेशगीतामालामंत्रस्य॥ भगवान्श्रीगजाननऋ-
षिः॥ अनुष्टुप्छंदः॥ श्रीगणपतिर्देवता॥ योगेनयोमामुपैतितमुपैम्यहमादरादितिछं-
दांसि॥ मतिस्तेनुग्रहान्ममेतिबीजं॥ तत्रापित्वमशक्तश्चेत्कुरुकर्ममदर्पणमितिशक्तिः॥म-
मानुग्रहतश्चैवपरांनिर्वृतिमेष्यसीतिकीलकं॥ श्रीगणेशगीतामालामंत्रजपेविनियोगः॥
अथन्यासांश्चकरिष्ये॥ ॥ॐ अछेद्यंशस्त्रसंघातैरदाह्यमनलेनचेत्यंगुष्ठाभ्यांनमः॥
ॐ अक्लेद्यंभूपभुवनैरशोष्यंमारुतेनचेतितर्जनीभ्यांनमः॥ ॐ अवध्यंवध्यमानेपि-
शरीरेस्मिन्नराधिपेतिमध्यमाभ्यांनमः॥ ॐ अहंसाक्षीजगच्चक्षुरलिप्तः सर्वकर्मभिरित्य-
नामिकाभ्यांनमः॥ ॐ एकस्मिन्मयिपश्यत्वंविश्वमेतच्चराचरमितिकनिष्ठिकाभ्यांनमः॥
ॐ नानाश्चर्याणिदिव्यानिपुरादृष्टानिकेनचिदितिकरतलकरपृष्ठाभ्यांनमः॥ ॥एवं-
हृदयादि॥ ॥अथध्यानम्॥ ॥रक्तांभोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढंत्रिनेत्रं ७

(४७)

पाशंचैवांकुशंवैरदनमभयदंबाहुभिर्धारयंतं॥ शक्त्यायुक्तंगजास्यंपृथुतरजठरंनाग
यज्ञोपवीतंदेवंचंद्रार्धचूडंसकलभयहरंविघ्नराजंनमामि॥ ॥मानसोपचारैः संपूज
येत्॥ ॥ॐ वरेण्यवत्सजानीहि गणनाथश्च कामधुक्॥ गीतायोगमयंदुग्धंपिबंति
साधकाजनाः॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥छ॥ ॥

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

ॐनमोग॰॥ब्रह्मोवाच॥ असाच पूर्वीं पुसतां शौनकाख्यमहर्षिने॥ तो सूत सांगता जाला गीता
व्यासमुखें श्रुत॥१॥ सूतउ॰ अष्टादशपुराणोक्त जें मी अमृत प्राशिलें॥ त्याहूनि प्यावया गोड श्रे

श्रीग॰ ब्रह्मोवा॰॥ एवमेव पुरा पृष्टः शौनकेन महर्षिणा॥ स सूतः कथयामा
स गीतां व्यासमुखाच्छ्रुतां॥१॥ सूतउ॰॥ अष्टादशपुराणोक्तममृतं प्राशि-
तं मया॥ ततोतिरसवत्यां तु मिष्टान्यमृतमुत्तमं॥२॥ येनामृतमयो भूत्वाप्नु-
यां ब्रह्मामृतं यतः॥ योगामृतं महाभाग तन्मे करुणया वद॥३॥ व्यास॰ अथ
गीतां प्रवक्ष्यामि योगमार्गप्रकाशिनीं॥ नियुक्ता पृच्छते सूत राज्ञे गजमुखेन या॥४

ष्ठ अमृत इच्छितों॥२॥ जितांचि मुक्त होऊनि जेणें मोक्षासि जायिन॥ करुणेनें सांग मला तें योगा
मृत हे मुने॥३॥ व्यासउ॰ हे सूता सांगतों गीता योगमार्गप्रकाशिका॥ सांगिजेली गजमुखें पुसणा-
-यानृपासजी॥४

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(9A)

वरेण्य०॥ विघ्नहारिन्महा बाहो सर्वविद्याविशारदा॥ सर्वशास्त्रार्थ सारज्ञा सांगायायोग योग्यतूं ५ गज
नन उ०॥ सुमार्गीं लागली राजा तुझी बुद्धी हि मत्कृपें॥ ऐक गीता सांगतों मीं योगामृत मयी नृपा॥ ६॥॥

वरेण्य उ०॥ विघ्नेश्वर महाबाहो सर्वविद्याविशारद॥ सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञ योगं मे वक्तुमर्हसि॥ ५॥ गजानन उ०॥ सम्यग्व्यवसिता राजन्मतिस्तेऽनुग्रहान्मम॥ शृणु गीतां प्रवक्ष्यामि योगामृतमयीं नृप॥ ६॥ न योगो योग इत्याहुर्योगो योगो न च श्रियः॥ न योगो विषयैर्योगो न च मात्रादिभिस्तथा॥ ७॥ योगो यः पितृमात्रादेर्न स योगो नराधिप॥ यो योगो बंधुपुत्रादेर्यश्चाष्टभूतिभिः सह॥ ८॥ ७

न व्हे अष्टांगज्ञो योग, लक्ष्मीचा योग ही न व्हे॥ शब्दादि वस्तूंचा किंवा विषयांचा न योग तो॥ ७॥ ७
माता पिता संगतो ही न व्हे योग नराधिपा॥ बंधु पुत्रादिकांचा ही सिद्धींचा ही न योग तो॥ ८॥ ॥

जगीं अद्भुतरूपी स्त्री तिसी योग न योगतो ॥ राज्याचा योग हि नव्हे गज घोड्यासिही तसा ॥ ९ ॥
नव्हे इंद्रपदाचा ही योग योगार्थिसि प्रिय ॥ तसाच ब्रह्मलोकाचा योग मान्य नसे मला ॥ १० ॥ ५

नसयोगः स्त्रिया योगो जगदद्भुतरूपया ॥ राज्ययोगश्च नो योगो न योगो गजवाजिभिः ॥ ९ ॥ योगो नेंद्रपदस्यापि योगो योगार्थिनः प्रियः ॥ योगो यः सत्यलोकस्य न स योगो मतो मम ॥ १० ॥ शैवस्य योगो नो योगो वैष्णवस्य पदस्य च ॥ न योगो भूप सूर्यत्वं चंद्रत्वं न कुबेरता ॥ ११ ॥ नानिलत्वं नानलत्वं मामरत्वं न कालता ॥ न वारुण्यं न नैर्ऋत्यं योगो न सार्वभौमता ॥ १२ ॥ ॥ ५ ॥

शिव विष्णु पदाचीही प्राप्ती तरि न योगतो ॥ सूर्य चंद्र कुबेरत्व तोही योग नव्हे नृपा ॥ ११ ॥ ॥ ९
वायु वन्ही देव काल प्रचेता निर्ऋति लही ॥ सार्वभौमत्व याचाही योग तो योग होइना ॥ १२ ॥ ॥

"Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(10A)

राजानाना प्रकारानें यत्नसाधकयोजिती॥ होतीक्षुधातृषाशून्यनैष्ठिकब्रह्मचारिहि॥१३॥ध
करूनि वशत्रैलोक्य पवित्र करितीजगा॥ बोधितीकितिकालोकां करुणापूर्णचित्तते॥१४

योगंनानाविधंभूपयुंजंतिज्ञानिनस्ततं॥ भवंतिवितृषालोकेजिताहारा
विरेतसः॥१३॥ पावयंत्यखिलान्लोकान्वशीकृतजगत्त्रयाः॥ करुणापू-
र्णहृदयाबोधयंतिचकांश्चन॥१४॥ जीवन्मुक्ताह्रदेमग्नापरमानंदरूपि-
णि॥ निमील्याक्षीणिपश्यंतःपरंब्रह्मत्हृदिस्थितं॥१५॥ ध्यायंतःपरमंब्र-
ह्मचित्तेयोगवशीकृते॥ भूतानिस्वात्मनातुल्यंसर्वाणिगणयंतिते॥१६॥

अत्यंतआनंदडोहीं बुडाले जितमुक्तचि॥ आकर्षुनी इंद्रियांतें पाहती ब्रह्मत्हृत्स्थित॥१५॥
योगस्वाधीनचित्तांत ध्याती परम ब्रह्म ते॥ आपणासारखीं भूतें सर्वही मानिती जगीं॥१६॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(11)

ना·गी· वस्त्रें आच्छादिलें कोणीं ताडिलें येक दुर्जनीं ॥ कोणी आकर्षिलें किंवा एकीनें वविलें जनीं ॥ अ·
१० १७॥ अत्यंत करुणायुक्त फिरती पृथिवी वरी ॥ कल्याणार्थ प्राणियांच्या जितक्रोध जितेंद्रिय १
१८

येन केनचिदाच्छंना येन केनचिदाहता :॥ येन केनचिदाहृष्टा ये
न केनचिदाशिता :॥ १७॥ करुणापूर्णहृदया भ्रमंति धरणीतले ॥ अनु-
ग्रहाय भूतानां जितक्रोधा जितेंद्रिया १८ देहमात्रभृतो भूप समलोष्टाश्म-
कांचनाः॥ एतादृशा महाभागाः स्युश्चक्षुर्गोचराः प्रिय ॥१९॥ तमिदानीम
हं वक्ष्ये श्रृणु योगमनुत्तमं ॥ श्रुत्वा यं मुच्यते जंतुः पापेभ्यो भवसागरात्
२०

देहधारक ते मात्र मृत्तिका हेम ज्यां सम ॥ असे राजा महाथोर होतील नेत्रगोचर ॥ १९ ॥ ।६७॥ १०
सांगतों उत्तम अतां तुला मी योग आथिक ॥ ज्यातें ऐकूनियां प्राणी पापापासून सूटतो ॥ २०

Joint property of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com